

LITHUANIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
LITUANIEN A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
LITUANO A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 19 May 2003 (morning)

Lundi 19 mai 2003 (matin)

Lunes 19 de mayo de 2003 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Paanalizuokite, aptarkite vieną ujų tekstų: iš pateikt

1. (a)

Uosis dar niekada nebuvo daręs tiek daug gero, niekada nesijautė toks reikalingas kitiems - tad kaipgi jis nežydės, kaip nebus laimingas!

5 Bet vieną dieną čičendama atskrido išsigandusi šarka. O gal ne tiek išsigandus, kiek norėdama kitus pagąsdinti. "Lėkit, bėkit, sprukit, kur tik kas išmanot!.." Ant Uosio šakos atsitūpus, su uodega pasivėdavus, pliurkšt, smagiai išsituštino ir nuskardeno toliau.

10 Medžiai, paukščiai nutilo, sukľuso, dairosi. Pro šalį nustraksėjo dvi stirmos, ir Uosis pamatė atžingsniuojantį žmogų su blyksinčiu kirviu ant peties. Jam galbūt prireikė ienos, naujos šulinio svirties ar lingės lopšiuui pakabinti, nes žmogus praėjo pro aukštas išsikerojusias pušis, storus juodalksnius, beržus ir sustojęs ėmė akimis ieškoti jaunų, lieknų medelių - tokių, kaip Uosis, kaip tie Eglės vaikai...

Ir ėia - gal todėl, kad Uosis dar nebuvo praradęs visų žmogiškų savybių, ar todėl, kad jam buvo taip gera gyventi - išsigando medelis savo tiesumo, savo liaunumo ir kažkokių būdu ėmė kūprintis, lenktis, raitytis. Kad tik žmogus su savo baisiu kirviu nutarškėtų pro šalį, pro šalį, pro šalį...

15 Kol kirtėjas, žargstydamas per uogienojus, per paparčius, priėjo arčiau, Uosis dar spėjo nulenkėti viršūnę ir kaip elgeta savo kepurę atkišo žmogui šaką su volungės lizdeliu. "Pasigailėk... Ne dėl savęs, o dėl šitų vargšų paukštyčių prašau..."

20 Kiti medžiai, Uosio kaimynai, stovėjo išdidūs, bebaimiai, rodė, dar tiesesni, negu buvo. Kaip tik tokie, kokių reikėjo žmogui - gal ienom, gal svirčiai ar lingei lopšiuui parišti...

25 Žmogus, apeidamas aplink, paglostė Ažuolą, čiakš-čiakš pakirto ir stumtelėjo, kad medis griūtų į genėjimui patogią laukymėlę. Bet Ažuolas, jam nepaklūsęs, sukniubo tarp Eglės ir jaunos Drebulės. Tada kirtėjas, pakėlęs galvą, pamatė, kokia gražiai nauaugus toji Epušėlė!.. Patiko jam jos lieknumas, be to, ji kliudė genėti Ažuolą - žmogus čiakš-čiakš nukirto ir Drebulę...

30 Kai kirtėjas nuvilko savo grobį į namus ir Uosis atsidusęs panorą atsitiesti, jis pajuto, kad, iš baimės apmiręs, visai sustabarėjo. Net žievė ėmė pleišėti - taip jis įsirežęs stengėsi ištiesinti kuprą. Veltui. Toks ir paliko - perkrypęs, sulinkęs ir nuolankiai atkišęs kreivą, ištįsusią šaką su visiems matomu lizdeliu saujoje.

35 Netrukus ant tos šakos nusileido vėl ta pati šarka ir apsidairydama, neskubėdama ėmė galabyti bejęgius volungės vaikus. Kuprotas Uosis padūsavo, paverkšleno, barstydamas nuvytusius žiedlapius, o paskui net ėmė kaltinti volungę, ko ji ėia nesiklausus taip arti prie žmonių susisuko sau lizdą... Paukštyčiai teršė Uosio lapus, o tėvai nė karto net neatsiprašė... Tad Uosiui nėra ko per daug krimstis ir šitokių įnamių gailėti... Patys kalti!

Klastūnę šarką nubaidė kažkokia moteriškė, kuri jau buvo prisilaužiusi glėbį virbų - gal šluotoms rišti, gal ožkoms pagrauzti ar daržui nuo vištų apkaišyti... Kur tik medžių šakos žemesnės, tuoj trakš-trakš ir aplaužo.

40 Uosis ir vėl sunerimo, vėl visas tarytum sukruato. Ką jis, gelbėdamas savo šakas, dabar galėtų padaryti? Prie Eglės kojų žmogus antai sumetė visas Drebulės ir Ažuolo šakas, tačiau ta kvaiša senė nemato jų.

Ak, jeigu galėtų Uosis pasakyti - susirink jas ir nešk savo ožkom... Tačiau nei žodžio ištart, nei pasistiebt, jis jau nebegali. Bėlieka greičiau smukti kur nors į tankumyną. Pabėgti nuo visų į neprieinamus brūzgynus, į balas! Pasislėpti nuo šitos senės, nuo motinos Eglės, nuo savo gėdos!.. Nuo visų ir nuo visko! Nuo visų ir nuo visko!...

45 Ir Uosis beveik pats nepajuto, kad jis jau baigia išrauti iš žemės savo šaknis. Plonosios kaip smilgos trūkinėja, o storosios rangosi, šliaužia, kabinasi už kitų medžių ir tempia išsigandusį kuprotą kamieną giliau į girią, į tankumyną.

Seniai nutrūko vargšas apynėlis, beveik be skausmo nutrupėjo šakos, ir Uosiui sprukti nuo artėjančios bėdos darėsi vis lengviau.

50 Tačiau tai buvo nebe Uosis...

Galvodama apie savo ožkas, moteriškė pro stagarų glėbį taip ir nepamatė keisčiausio dalyko - kaip ką tik žydėjęs didokas medis iš baimės pavirto šliužu ir rangydamsis pasislėpė tarp šilų ir paparčių.

55 Vakare, saulei nusileidus, į šakų krūvą, kurią sumetė žmogus, nugenėjęs Ažuolą ir Drebulę, atšliaužė sieksninis žaltys ir čia įsirangė nakvynei.

Vieniša Eglė visą naktį verkė raudėjo - visas miškas pakvipo sakais, bet žaltys, saugiai tūnodamas prie motinos kojų, nė karto neprabudo.

Kazys Saja, *Po to, kai jie pavirto medžiais* (1974)

- Paaiškinkite šios ištraukos prasmę, keliamas mintis.
- Aptarkite, kaip šioje ištraukoje pavaizduotas Uosis, kokia šio paveikslo reikšmė.
- Paanalizuokite, įvertinkite svarbiausias detales, kurias autorius pasitelkia, sukuria, siekdamas perteikti pagrindines kūrinio mintis, idėją.
- Kaip autorius panaudojo liaudies pasakos elementus, ar jie panaudoti įtaigiai, prasmingai?

1. (b)

Paukščių takas

Laukai pakeitė šukuosenas.
Už miškų, kareivinėse,
graudžios naujokų dainos
apie brangią tėvynę ir mylimą.

5 Po žvaigždėmis
trumpai pakirptose ražienose
stoviu kaip užmirštas dalgis -
po rugiapjūtės.

10 Lyg turėčiau kažkur išvykti,
būti apkaltintas ar ištremtas.

Tas atsisveikinimas rudenį su tuo,
kur esi ir kur visada liksi,
kai tokie gervių verksmai naktį
Paukščių take -
15 jų tremties metą.

Paukščiai - jie dar prisimena,
iš kur kažkada atkeliavom:
į ten juos kas rudenį išveda Paukščių taku
mūsų protėvių vėlės.

20 O likti per daug man,
per daug spalio naktį žvaigždžių.
Kas metai po jom esi vis mažesnis,
lyg užmirštas ant kažkieno didelio delno -
kad tiktai nesugniaužtų!

Marcelijus Martinaitis, *Tolstantis: eilėraščiai* (2002)

- Apie ką, Jūsų nuomone, šis eilėraštis?
- Kaip, koku būdu poetas kuria eilėraščio nuotaiką?
- Aptarkite šio eilėraščio vyksmo laiką ir erdvę.